

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д. Вплив творчості С.М. Булгакова на формування парадигми політекономії // С. Булгаков. Розмисли. Творча спадщина у контексті ХХІ століття / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2006.-С. 18-32.

2. Булгаков С.Н. Філософія хазяйства // Булгаков С.Н. Соч. В 2т. - М.: Наука, 1993. - Т. I.С. 49-308.

3. Булгаков С.Н. Православие. Очерки учения православной церкви. - К.: Лыбидь, 1991. -С.199-213.

4. Горкіна Л.П. Нариси з історії політичної економії в Україні (остання третина ХІХ - перша третина ХХ ст.). - К.: Наук, думка, 1994. - С. 56-58.

5. Осипов Ю.М. Філософія хазяйства С.Н. Булгакова и судьба политической экономии // С. Булгаков. Розмисли. Творча спадщина у контексті ХХІ століття / за ред. В.Д. Базилевича. - К.: Зання, 2006. - С.57-69.

***Annotation.** Article describes the importance of scientific heritage S.M. Bulgakov. It deals with basic theoretical and methodological achievements. Proved the presentation of business concepts need up to date with Bulgakov s 'history of economics and economic thought..*

***Key words.**The philosophy of the economy, economic concept, economic theory, institutionalism, methodological holism.*

УДК 330.101.22

**О.М. Чарановська, асистент, Кам 'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка**

ЄДНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ - ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Стаття розкриває сутність взаємозв'язку соціальної держави і соціально відповідального бізнесу щодо формування базових засад соціального ринкового господарства.

***Ключові слова:** соціально орієнтована ринкова економіка, соціальна держава, соціальна відповідальність бізнесу.*

В сучасних умовах соціальна відповідальність є невід'ємною частиною діяльності суб'єктів економіки, що доповнює та поглиблює основний принцип ринкової економіки - принцип свободи.

Єдиної теорії, що пояснює процес виникнення соціальної держави немає, але існує факт, що всі сучасні розвинуті демократичні країни вважають себе соціальними. Цю думку підтверджує вислів Г.А.Ніколаєва: «Соціальна держава — це умовне позначення моделі держави, що формується на відповідному історичному етапі еволюції суспільства, коли є відповідні політичні та соціально-економічні умови, що дозволяють державі діяти в інтересах всього суспільства для єдиної мети - забезпечення гідного рівня добробуту цього суспільства» [1, С.13]. Автор відзначає еволюційність процесу соціалізації функції держави і безумовний пріоритет в діяльності цього інституту в області підвищення рівня та якості життя суспільства в цілому, а не тільки окремих груп.

Найпершою в розбудові соціальної держави була Німеччина, де ідея соціального напрямку господарського життя завжди була актуальною.

За Л. фон Штайном основні завдання, на які має спрямувати свої зусилля соціальна держава це «підтримувати абсолютну рівність в правах всіх верств населення. Вона зобов'язана сприяти економічному та суспільному прогресу всіх своїх громадам так як в кінцевому результаті розвиток одного є умовою розвитку другого, а саме це і є змістом теорії про соціальну державу» [1, С.14].

Сутність соціальної держави лежить в єдності якісних ознак, що визначають його специфіку:

- доступна соціальна підтримка для всіх членів суспільства;
- надання державі права здійснювати контроль та регулювати соціальні процеси;
- наявність бюджетних соціальних виплат;
- наявність системи державного соціального забезпечення та соціального захисту;
- визнання за державою відповідальності за рівень добробуту громадян.

В сукупності ці ознаки відрізняють соціальну державу від політичних інститутів іншого типу, формуючи при цьому специфічні функції, що притаманні лише їй.

До функцій сучасної соціальної держави відносять:

- соціальне забезпечення;
- забезпечення доступної освіти і медицини;
- соціальний захист;
- вирівнювання соціальної нерівності;

- забезпечення зайнятості;
- надання соціальних послуг;
- проведення державної соціальної політики [2].

Аналізуючи наведену функціональну структуру, можна помітити, що соціальними функціями можуть бути тільки ті, через які держава реалізує соціальну політику та доповнює соціальною відповідальністю інших суб'єктів, так як в сучасному суспільстві забезпечити повну реалізацію принципів соціальної орієнтації суспільства силами держави неможливо.

Соціальна відповідальність бізнесу (corporatesocialresponsibility) - нове поняття в економіці, хоча в країнах Західної Європи — це реальна господарська практика із 70-х рр. ХХ століття.

Соціально відповідальний бізнес визначають як систему відносин, що виникають між державою, підприємцями, працівниками, населенням за створення умов щодо раціонального використання та відтворення людського капіталу [3, С.4]. Безумовно, важливо зацентрувати увагу на взаємодії економічних суб'єктів щодо накопичування і використання людського потенціалу. Однак потрібно врахувати і ту сторону відносин соціальної відповідальності, що спрямована на готовність суб'єктів брати на себе та виконувати зобов'язання оптимізації розвитку суспільства.

В загальному вигляді - це самообмеження свободи підприємництва для досягнення соціального миру, створення належних умов для протягування інвестицій та мотивації праці [4].

Під соціальною відповідальністю бізнесу, маємо на увазі філософію поведінки компаній, що орієнтуються на:

- виробництво якісної продукції та послуг для споживачів;
- створення робочих місць, виплата легальних зарплат та інвестиції в розвиток людського потенціалу;
- неухильне виконання вимог законодавства;
- побудову добросовісних взаємовідносин із зацікавленими сторонами;
- ефективне ведення бізнесу, що орієнтується на створення додаткової вартості та ріст добробуту своїх акціонерів.

В більш широкому розумінні, соціальна відповідальність бізнесу, включає не тільки турботу про працівників цепного підприємства, а й реалізацію соціальних програм на рівні держави в цілому - це благодійна допомога різним некомерційним підприємствам та окремим громадянам.

Добровільна допомога суспільству підвищує соціальний престиж компанії, що свідчить про:

- 1) ефективне управління, що дає змогу отримувати немалі прибутки;
- 2) «прозорість» бізнесу - реальна наявність засобів не тільки на існуюче виробництво і споживання, модернізацію та інновації, але й на благодійність, що підтверджується офіційною звітністю та супроводжується сплатою відповідних податків ;
- 3) про наявність гарантій з боку держави та громадських організацій у випадку виникнення форс-мажорних обставин [5, С.21].

Усе це, в результаті, підвищує інвестиційну привабливість бізнесу як всередині країни так і за її межами.

Сучасне трактування соціальної орієнтації господарства передбачає, що соціально відповідальними повинні бути дії не тільки держави і бізнесу, а також кожного конкретного індивіду або групи індивідів. В результаті єдність соціального суспільства та соціально відповідального бізнесу закладають фундаментальну основу в соціально орієнтованій економічній системі.

Список використаних джерел

1. Николаев Г.А. Сущность и основные признаки социального государства **И** Социальное государство: мировой опыт и реалии России,- М.: РНИИТИ, 2001. - с. 11
2. Калашников С. Социальное государство: эволюция и этапы становления **II** Человек и тцул -2002. -№10. -С.47.
3. Бурдавицын С.В. Развитие социальной ответственности как функции государства в транзитивной экономике/ Автореф.дисс.д-ра экон. наук,-Саратов, 2001. - с. 4.
4. Калашников С. Функциональная теория социального государства. - М.: «Издательство «Экономика», 2002. - с. 112.
5. Фролова Е.А. Формирование социальной ориентации экономики России: автореф. на со- иск. уч. степ. канд. екои. наук, специальность 08.00.01 «Экономическая теория» Томск' ТГУ, 2005. - 24 с.

***Annotation.** The article exposes essence of intercommunication of the social state and socially responsible business in relation to forming of base principles of social market economy.*

Key words: *a market economy, social state, social responsibility of business, is socially oriented.*

УДК 330.341:32

О.О.Городецький,

кандидат філософських наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський

ЕВОЛЮЦІЯ ВЛАДИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Фактор влади притаманний усім економічним системам; при цьому варіативність джерел влади — насильство — багатство — знання — зумовлюють багатоманітність економічних систем, співставних з моделями аграрних, індустріальних, та інформаційних (інформаціональних — М.Кастельс) суспільств.

Ключові слова: *системний аналіз суспільства, джерела влади, світова економіка, глобальна економіка, аграрне суспільство, індустріальне суспільство, інформаційне (інформаціональне) суспільство, насильство, багатство, наука, знання, технологія, масове суспільство, технологічна політика.*

Одним із вихідних принципів системного аналізу суспільства є вивчення широкого спектру як внутрішніх, так і зовнішніх комунікацій досліджуваного об'єкта і виявлення на цьому ґрунті властивих йому ознак, структурних та функціональних характеристик. Найчастіше з'ясувати сутність та особливості більшості економічних процесів можливо лише тоді, коли вийти за межі власне економічної "матерії", осмислюючи її у контексті діалектичної взаємодії із соціальними, політичними чи культурними обставинами. Стосовно окресленої у даній статті теми, це означає, що економічний розвиток (у сенсі найзагальнішої категорії) детермінований не лише автентичними обставинами, пов'язаними з виробництвом, обміном, розподілом та споживанням суспільного продукту, але й істотно залежить від конфігурацій та особливостей політики у її глобальному та національному вимірах. Глобалізація виробництва, споживання, обігу товарів та послуг, ринків капіталу, фінансових потоків, інформації, науки, технологій, міжнародний поділ праці та кооперація - усе це домінанти сучасної світової політики, які невідпорно впливають на економічні процеси в цілому світі та будь-якій окремій країні.